

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА
ЗДРУЖЕНИЕ-ЦЕНТАР ЗА ИСТРАЖУВАЧКО НОВИНАРСТВО
СКУП-МАКЕДОНИЈА
1.1.2018-31.12.2018

ОРГАНИЗАЦИСКИ РАЗВОЈ

Центарот за истражувачко новинарство СКУП Македонија одбележа успешна 2018 година. Уште од почетокот на годината здружението се вклучи во реализација на два меѓународни и долготрајни проекти. Едниот, тригодишен проект поддржан од Европската унија “Заедно во борбата против корупцијата”, кој се состои од реализација на серија активности во насока на обелоденување на работата на Државното правобранителство, за што во рамките на овој проект ќе бидат реализирани серија истражувачки стории, потоа работилници, обуки, а беше изработен и Прирачник за новинарите со правни термини. Проектот трае од 01.01.2018 година до 30.04.2021 година, во вредност од 372.697 евра. Вториот проект, кој е меѓународен и дел од Ерасмус програмата се фокусира на коруптивни практики во спортот. Насловен е како: „ Against match fixing - European Research & Education Program, а во него се вклучени 8 партнери, меѓу кои невладини организации, како и универзитети од повеќе европски земји. Проектот трае од 1.01.2018 до 31.12.2019 година во вкупна вредност од 399,895 €.

Но, исто така, во текот на 2018 година, СКУП финашираше успешно дел од проектите. Па така, до крајот на декември СКУП го завршува ЕУ проектот “Следење на принципите на јавна администрација во зачувување на вредноста на добро управување”, кој траеше од 1.1.2017-31.12.2018 во вредност од 187.013 евра. Во рамките на овој проект, кој беше воден од Центарот за управување со промени, водевме серија работилници и обуки за претставниците на општините и невладините организации на локално ниво за следење на СИГМА принципите. Проектот има за цел подобрување на работењето на локалната самоуправа.

Во март годинава заврши имплементацијата на проектните активности во врска со Институционалниот грант кој ни беше доделен во рамките на програмата “Цивика Мобилитас”, поддржан од швајцарски средства. Проектот имаше за цел подобрување на целокупното организациско работење на СКУП. Траеше од 1.4.2016-31.3.2018 во вредност од 3.023.400 денари.

Во моментот СКУП го реализира проектот “Функционери на дланка-транспарентност на политички експонираните личности”, поддржан од Американската амбасада во Скопје. Проектот трае од 15.08.2018 година до 01.09.2019 година, а е во вредност од 22.000 \$. Целта на проектот е создавање на веб платформа каде ќе се прикажат лични податоци за имотна состојба, како и други податоци од типот на бизниси, судски пресуди, плата и слично. Платформата може да се види на: per.scoop.mk

Исто така, во моментот СКУП го реализира проектот “Промовирање отчетност преку истражувачко известување”, кој е започнат уште на 1.09.2017, а ќе трае до 30.04.2018 година, во вредност од 90.000 \$. Во рамките на овој проект СКУП продуцира ТВ документарци и истражувачки стории со фокус на корупцијата и отчетноста на државните институции. Проектот е поддржан од National Endowment for democracy, донатор со кој соработуваме веќе петта година по ред.

Поради зголемениот обем на работа на организацијата, варираше бројот на ангажирани лица. Како и претходната, така и 2018 година СКУП

годината ја продолжи со вкупно 5 вработени, додека во текот на годината е зголемен бројот на хонорарни ангажирани лица. Па така, годината ја завршуваме со 25 хонорарно ангажирани лица (преведувачи, новинари, адвокати, и сл.

Најзначајни промени (во однос на организацискиот развој) СКУП годинава доживеа со тоа што во својата работа успеа да го зголеми бројот на донатори за два нови донатори со кои се надеваме дека ќе соработуваме и понатаму.

Покрај подобрувањето на организациската работа како внатре, така и за нашите читатели, слушатели и гледачи, СКУП го зголеми и доменот на своето дејствување. Па така, освен борбата против корупција, од годинава СКУП стана и активен чинител во имплементирање активности за подобрување на состојбите во општеството и работата на државната администрација.

Во текот на целата година СКУП одржуваше редовни состаноци на членството и конституентите со цел да ги запознае со својата работа. Ги направивме сите неопходни подготовки околу стратешкото планирање.

СКУП-Македонија, секоја година, согласно законските прописи на својата веб страница www.scoop.mk ги објавува финансиските и наративните извештаи. Исто така, СКУП на својата веб страница www.scoop.mk ги објавува и сите други документи важни за работата на организацијата.

СКУП го промовира Правилникот за професионални и етички стандарди на секој наш нов член или конституент.

И годинава како и претходната година СКУП анимира волонтери и млади новинари со цел да се придружат на нашата работа. Па така, во моментот во СКУП имаме две нови млади студентки кои доаѓаат да го изучуваат волонтерскиот занает. Студентките се од студиите по новинарство на Правниот факултет во Скопје, додека претходно, кај нас доаѓаа и студенти од Државниот универзитет "Мајка Тереза".

Со цел СКУП да ги анимира волонтерите и помладите колеги, во текот на летото објавивме оглас за волонтери.

Исто така, практикуваме и директни средби со студентите кои евентуално би сакале да ни се приклучат. Праксата на анимирање на студенти/волонтери СКУП ќе ја практикува и понатаму.

ВМРЕЖУВАЊЕ

Во текот на годината, СКУП ги интензивираше контактите со невладините организации со кои досега не сме соработувале поактивно. Па така, во изминатава година подинамично соработувавме со Центарот за управување со промени од Скопје, потоа со Медиум од Гостивар, како и со Институтот за човекови права од Скопје. Со овие организации соработуваме на конкретни проекти. Нивните извештаи, согледувања и анализи ни помогнаа во процесот на изработка на истражувачките стории.

Во текот на 2018 година СКУП стана дел од неформална мрежа на организации чиј фокус се дата новинарство во контекст на правните аспекти на следењето на работата на политички експонираните личности. Планираме во иднина да работиме на развивање на ваков концепт и во Македонија, бидејќи таков веќе постои во другите земји од Европа.

Исто така, во рамките на проектот за корупција во спортот ги проширивме нашите контакти со високообразовните институции од регионот и светот.

ОБУКИ/РАБОТИЛНИЦИ

Во текот на претходната година, членовите на СКУП учествуваа на серија работилници и обуки.

На 10.01.2018 година претставници на СКУП учествуваа на „Презентација на влијанието на СДИ врз изборите во околината на локацијата на странската инвестиција„. Во периодот од 26-28.01.2018 година две новинарки на СКУП учествуваа на Обуката за истражувачко новинарство во Охрид. На 6.02.2018 година, колегата Горан Лефков учествуваше на Свеченото отворање на проектот “Against match fixing” во Варшава. Во периодот од 8-10-ти Февруари 2018 година истиот колега учествуваше на настан за ЗНМ, новинарите и Судот за човекови права во Стразбур. Во периодот од 15-28 Февруари колешките Бјанка Станковиќ и Ангела Рајчевска учествуваа на работилницата „Застапување засновано на податоци„ организирано од Институтот за општествени и хуманитарни науки. Колешките исто така, учествуваа на Работилница „Предизвиците на истражувачкото новинарство во дигиталната ера„.

Во периодот од 10-18.03.2018 година Ангела Рајчевска беше дел од студентска размена „Human libraries: Changing minds-Let's create social inclusive society through dialogue“ која се одржа во Турција.

Претставници на СКУП беа присутни на работната средба која за одржа за проектот со корупција во спортот, како дел од Ерасмус, од 14-16 март 2018 година во Варшава.

СКУП беше дел и од тренингот кој од 11-16 Март 2018 година се одржа во Прага, а беше организиран од CEELI институт на тема Политички експонирани личности.

Во периодот од 15-20 април 2018 година, Ангела Рајчевска учествуваше на тренинг Relead leadership, која се одржа како дел од Ерасмус програмата.

Колегата Лефков учествуваше на семинарот "Play to learn" кој се одржа во Анталија, Турција. Тој учествуваше и на Digital Communicaton Summit од 2-5 Мај 2018 година во Романија.

Ангела Рајчевска учествуваше на European Youth Event од 31.05-1.06.2018 година. Во периодот од 1-15 Јули 2018 година, колегата Лефков беше дел од учесниците на настанот Summer school for science Communication Malta. Потоа, во периодот од 19-21 Јули 2018 година тој учествуваше на Tranzition seminar Train the trainers кој се одржа во Прага.

На 26 Јули 2018 година Александар Божиновски учествуваше на Средба на сите грантисти од програмата ИПА 2.

Во периодот од 20-31 Август 2018 година, Ангела Рајчевска учествуваше на Меѓународна обука за млади лидери под покровителство на Претседателот на Република Македонија.

На 30 и 31 Септември, Жаклина Хаџи-Зафирова учествуваше на обуката „Медиумска писменост“ организирана од страна на Македонскиот Институт за медиуми.

Горан Лефков учествуваше на "Empowering investigative journalism", настан кој од 2-6 Октомври се одржа во Загреб, Хрватска.

Теодора Цветковска и Бјанка Станковиќ во периодот од 18-21.10.2018 година учествуваа на настанот "Digital media quest for sustainability".

Еден од позитивните резултати во однос на подобрување на квалитетот на содржините на СКУП е и техничката обука на младите новинари на СКУП со што сториите добија визуелизација и благодарение на тоа привлекуваат поголема публика. Воедно, СКУП не само што доби побројна екипа во изминатиов период, туку и новите членови на СКУП се здобија со нови вештини во однос на поставување Барања по слободен пристап на информации од јавен карактер, пребарување на бази на податоци, како и комуникација со институции.

Во овој квартал СКУП продолжи со практиката на обука на младите кадри за промоција на правото за слободен пристап до информации од

јавен карактер. Ние ги упатувавме младите студенти како полесно да ги совладуваат пречките на кои наидуваат во процесот на реализација на истражувачките стории. Воедно, сознанијата на граѓаните со кои се среќаваме во процесот на изработка на истражувачките стории ги користиме за да поставиме прашање во форма на Барање до институциите по Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

ИЗРАБОТКА НА СТОРИИ

СКУП и годинава што изминува продолжи со процесот на изработка на ТВ документарци и пишани истражувачки стории, чиј фокус беше борбата против корупцијата, но и подобрување на работата на локалната администрација преку промовирање на СИГМА принципите на локално ниво.

Во процесот на пред истражување и истражување на сториите, СКУП ги користи граѓаните, како и невладините организации, како и документи и бази на податоци. За секоја истражувачка сторија на која ја работиме, разговараме со најмалку еден граѓанин кој понекогаш е и анонимен извор, но неговите сознанија понатаму ги користиме за да поставуваме Барања по слободен пристап на информации од јавен карактер.

Секоја истражувачка сторија на СКУП-Македонија се темели на сознанија на граѓани и/или невладини организации.

Во сите истражувачки стории изработени во текот на 2018 година учествуваа најмалку пет новинари, како и долгогодишниот професионалец, наш колега кои ни се приклучија на работата на СКУП. Се надеваме дека бројката на нови членови на СКУП ќе се зголеми во следниот период.

СКУП пред изработка на секоја сторија одржува редовни состаноци со сите вклучени во изработка на сторијата со цел да се направи пред истражување, да се соберат сите неопходни податоци и материјал и да се консултираат сите засегнати страни. При изработката на сториите секогаш се обидуваме да ја вклучиме и соодветната граѓанска организација која е засегната или вклучена во конкретното прашање, а исто така и консултираме експерти.

СКУП во текот на реализација на истражувачките стории пристапува со почит и доверба кон секој граѓанин кој пристапува кон СКУП. Ние, како организација им го заштитуваме идентитетот доколку е тоа потребно.

Во текот на 2018 година СКУП реализираше вкупно 30 видео и пишани истражувачки стории и содржини. Многу од овие стории имаа силен одек во јавноста, предизвикаа реакции од надлежните или пак предизвикаа јавни дебати за одредена проблематика. Сториите се реобјавени во голем број пишани или електронски медиуми.

СКУП-Македонија во изминатиот период ја истражуваше работата на повеќе државни институции преку серија на пишани и видео ТВ истражувачки стории/документарци. Па така, ја истражувавме работата на министрите, општините, пратениците, а опсервиравме и проблеми од пошироко граѓанско значење.

Од сториите би ги издвоиле следниве:

-„Труењето на бездомните миленичиња: се трошат милиони за надомест на штета, а не за решавање на проблемот,, сторија со која ја подигнавме свеста кај граѓаните за тоа каде треба да пријавуваат ако бидат нападнати од куче, а од друга страна свеста и на надлежните во град Скопје за тоа како да бидат поефикасни во однос на овој проблем. По објавување на овој текст се зголеми бројот на пријави на каснати од кучиња

-„Собираат за деца болни од рак-не се знае каде одат парите,,-сторија која влијаеше на посериозни критики околу донациите кои одат за овие деца, па потоа се намали и бројот на оние кои по улиците молеа за пари

за овие деца, иако дојдовме до сознанија дека тие парите не ги донираат за децата, туку ги користат за свои потреби

-„Гужва од советници во администрацијата: реална потреба или вдомување на партиски војници?“-проблем со ангажирањето на советници во државната администрација. Темата предизвика лавина други стории во медиумите и ја наметна темата во јавноста за тоа кој се ангажира во администрацијата.

-„Репрезентацијата галопира-директорите со исти апетити како и министрите,“-продолжение на серијата наши истражувачки стории за репрезентацијата. Тема која во јавноста предизвика огромен интерес поради потрошените средства во јавните претпријатија. Овој текст предизвика и лавина реакции од директорите кои ни се јавуваа со закани за тужби зошто биле споменати за трошењата.

-„Шестте најбогати министри тежат 35 милиони евра“, истражувачка сторија која беше пренесена низ многу онлајн и телевизиски медиуми поради огромен интерес за тоа колку тежат претставниците на извршната власт.

-„Пратеничките патни трошоци колку 30 државни стана“-продолжение на серијата стории кои сме ги реализирале за енорно високите пратенички трошоци. После серијата наши стории на оваа тема следуваа законски измени за намалување на патните трошоци на пратениците.

-„Случај Дрисла: Не смрди само ѓубрето,“-ТВ документарец за тоа како работи депонијата Дрисла и што сè се гори таму како отпад. За овој документарец се заинтересира и Италијанската амбасада во Скопје. Документарецот беше прикажан на Вториот по ред Истражувачки филмски фестивал кој се одржа во Скопје есенва.

-„Од Македонија во ИСИС-Заглавени во пеколот,“-ТВ документарец за борците од ИСИС, за која се заинтересираа светски медиуми.

-„Накитот и сликите на пратениците се тешки 254.000 евра“, сторија која беше објавена во „Независен весник“, како и во повеќе онлајн и електронски медиуми.

-Истражување за 10 години од проектот „Компјутер за секое дете“-кое се емитуваше на 1ТВ, а врз основа на кое истражување (пренесено во повеќе медиуми) се емитуваше и ТВ емисија за ефектите од овој проект. Во текот на реализација на истражувањето надлежните најавија дека ќе го ревитализираат овој проект, а можно е и да се набават нови компјутери за училиштата.

Се на се, практично СКУП отвори многу теми кои во јавноста наидоа на силен одек во јавноста.

Работата на СКУП се повеќе се промовира (посебно на социјалните мрежи и на телевизиите) и привлекува интерес од се поголем број претставници на невладини организации, како и граѓани. Во следниот период СКУП ќе работи на заеднички теми (од взаемен интерес) на невладините организации со кои склучуваме соработка.

Секоја истражувачка сторија во просек се реобјавува на најмалку 5 интернет портали : plusinfo.mk; libertas.mk; lokalno.mk; dokaz.mk; kanal77.mk; almakos.com; portalb.mk; shtegu.com; reporter.mk; дума.mk; novatv.mk, како и на странски медиуми, како Балкан Инсајт и Глобал Воисес..Воедно, дел од сториите (во рамките на проектот „Подигнување на јавната свест за корупцијата преку истражувачко известување“) се објавуваат и на ТВ 24 вести и регионалната ТВ Коха, како и ТВ Кис, ТВ Вис, ТВ Ирис, ТВ М и други со кои имаме склучени Меморандуми за соработка.

УЧЕСТВО НА ФОРУМИ/ДЕБАТИ

Претставниците на СКУП учествуваа на серија форуми и дебати во текот на 2018 година. Па така, претседателот на СКУП Џелал Незири на 27 Март 2018 година учествуваше на дебатната емисија „Аргумент„ во МРТВ 2 на тема: „Реформи во сферата на медиумите„. Потоа на 11 април 2018 година тој учествуваше во дебатната емисија „Брифинг со А.Кабранов„ на 1тв. На 5 април 2018 година Незири зеде учество во емисијата „Патот кон„ на Алсат.

Во текот на Септември 2018 година, Незири учествуваше на следните дебатни емисии: „200„ на Алсат; Вести на ТВ Клан; Дебата во Клик Плус на ТВ РТШ, Тирана; „Рубикон„ на ТВ Кохавизион-Приштина; Интервју за Ал Џезеира, Лондон, Велика Британија; Интервју за турската национална ТВ ТРТ-Анкара.

Претседател на Здружение
Центар за истражувачко новинарство
Џелал Незири

Скопје,
28.12.2018 г.